

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURASI
HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI
KURASHISH DEPARTAMENT

“RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT” *ILMIY JURNALI*

**“RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA IQTISODIY
XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR**

MAVZUSIDAGI RESPUBLIKA ILMIY-AMALIY ANJUMANI TO'PLAMI

**FUQAROLAR PLASTIK KARTALARI KIBRXAVFSIZLIGINI TA'MINLASH
TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH” (MY CARD MOBIL ILOVASI)**

2026-YIL 25 - FEVRAL

1-MAXSUS SON

Toshkent – 2026

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT

Ilmiy elektron jurnal

*Elektron nashr. 760 sahifa.
2026-yil, fevral.*

Bosh muharrir:

Mo'minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Nasimov Rashid

Muharrir:

Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih:

Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner:

Egamberdiyev Elyor

Tahrir hay'ati:

1. Mo'minov Bahodir (hay'at raisi)	12. Xamza Eshankulov (O'zbekiston)
2. Rashid Nasimov (hay'at raisi o'rinbosari)	13. Iles Xujayarov (O'zbekiston)
3. Marat Raxmatullayev (O'zbekiston)	14. Mexriddin Raximov (O'zbekiston)
4. Muxammadjon Musaev (O'zbekiston)	15. Murodjon Sultanov (O'zbekiston)
5. O'tkir Xamdamov (O'zbekiston)	16. Bekmurodov Ulug'bek (O'zbekiston)
6. Ali Xikmet (AQSh)	17. Alisher Qobilov (O'zbekiston)
7. Dmitriy Rodionov (Rossiya)	18. Iroda Abdullaeva (O'zbekiston)
8. Dilnoza Muhammadieva (O'zbekiston)	19. Burova Ekaterina (Rossiya)
9. Gayrat Ishanxodjaev (O'zbekiston)	20. Xodiyeva Gulmira (O'zbekiston)
10. Nodir Rahimov (O'zbekiston)	21. Sultonboyeva Munira (O'zbekiston)
11. Akmal Abdusalomov (J. Koreya)	

Jamoatchilik kengashi:

1. Gul Tokdemir (Turkiya)	8. Olga Dzyabenko (Ispaniya)
2. Umid Axmedov (Daniya)	9. Stefani Estlund (Lyuksemburg)
3. Marko Porta (Italiya)	10. Sanjar Iskandavor (O'zbekiston)
4. Xristo Beloev (Bolgariya)	11. Aydos Sarsembayev (Qirg'iziston)
5. Muxriddin Muhitdinov (J.Koreya)	12. Svetomir Vasilev (Bolgariya)
6. Boshtyan Brumen (Sloveniya)	13. Pap Solt (Vengriya)
7. Bibigul Koshoeva (Qirg'iziston)	

MUNDARIJA

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA MOLIYA SOHASINING INNOVATSION RIVOJLANISH XUSUSIYATLARI	7
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Mamadyarovna Go'zal Norboyevna	
MOLIYAVIY INKLYUZIYA VOSITALARI ORQALI CHEKKA HUDUDLARDA IQTISODIY FAOLLIKNI OSHIRISH MEXANIZMLARI.....	13
Eshov Mansur Po'latovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI BOSH PROKURATURA HUZURIDAGI IQTISODIY JINOYATLARGA QARSHI KURASHISH DEPARTAMENTI FAOLIYATI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDAGI O'RNI.....	20
Babadjanov Atxam Axmadjanovich	
ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫМИ ПРОЦЕССАМИ ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ.....	26
Ахмедов Самандар Сайфуллоевич	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA XIZMATINING FISKAL FAOLIYATIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	32
Farxodov Farrux Furqatovich, Toshpo'lotova E'zoza Latifjonovna	
SOLIQ MA'MURCHILIGINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI QISQARTIRISH YO'LLARI	38
Mamatkulov Salimjon Raxmonkulovich	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHDA BOJXONA TO'LOVLARINI UNDIRISHNI RAQAMLASHTIRISHNING AYRIM MASALALARI	43
Pardayev To'liqin Nasirovich	
QARZ MUNOSABATLARINI RAQAMLASHTIRISH: IQTISODIY VA HUQUQIY MUNOSABATLARDAGI AHAMIYATI VA ISTIQBOLLARI	47
Quramboev Jamshid Rashid o'g'li	
EVALUATING THE EFFICIENCY OF COMMERCIAL BANKS IN UZBEKISTAN USING A MULTIPLE LINEAR REGRESSION MODEL.....	50
Rakhimberdiev Kuvonchbek Bakhtiyorovich	
TASHQI SAVDO OPERATSIYALARIDA DEBITOR QARZDORLIKLARNI BOSHQARISHNING RAQAMLI MODEL VA RISK- MONITORING TIZIMI	56
Tashmuxeimedov Dilmurod Mirabzalovich	
WAYS TO REDUCE THE RISK OF DIGITAL ATTACKS IN BANKING AND GOVERNMENT FINANCIAL SYSTEMS.....	62
M.N. Umarova	
MOLIYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH KICHIK BIZNES IQTISODIY XAVFSIZLIGINI MUSTAHKAMLASH OMILI SIFATIDA.....	69
Abduxakimov Eldor Djaloliddinovich	
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESDA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING NAZARIY MASALALARI.....	76
Aliyev Yashnarjon Egamberdiyevich	
MAHALLIY GILAM ISHLAB CHIQUVCHI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKDA TAHDIDLARNI KAMAYTIRISH YO'LLARI.....	81
Arziyeva Sevinch Shomurot qizi	
TASHQI SAVDODA XATARLARNI KAMAYTIRISHDA SAVDONI MOLIYALASHTIRISH VOSITALARIDAN FOYDALANISH.....	85
Babadjanov Shuhrat Atxamovich	
KORXONALAR IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING KONTSEPTUAL VA METODOLOGIK ASOSLARI.....	92
Jamoliddinov Jobirbek Bohodir o'g'li	
KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING MOLIYAVIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHNING METODOLOGIK JIHATLARI.....	97
Karimov Alibek Valiyevich	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQUVCHI OMILLARI NOMUTANOSIBLIGINING IQTISODIY XAVFSIZLIKKA TA'SIRINI BAHOLASH VA UNI BARTARAF ETISH MEXANIZMI.....	102
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
КРИТЕРИИ ОЦЕНКИ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В МАЛОМ БИЗНЕСЕ С ПОМОЩЬЮ SWOT-АНАЛИЗА.....	108
Набиев Бехзод Шавкатович	
TADBIRKORLIK VA KICHIK BIZNESNING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH HAMDA QO'LLAB-QUVVATLASHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI.....	114
Tashmuxeimedova Yayra Atxamovna, Teshayev Sayimbek	
O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI MOLIYALASHTIRISH ORQALI AHOLI BANDLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	120
Toxirova Mushtariybegim Yashnarjon qizi	
QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA MOLIYAVIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH STRATEGIYASI	124

Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Umarova Nargiza Xoldarovna

РАЗРАБОТКА ЭФФЕКТИВНОЙ СТРАТЕГИИ ФИНАНСОВОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ ТЕКСТИЛЬНОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ..... 134

Турсунов Бобир Ортикмирзаевич

KIMYO SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH
SAMARADORLIGINI OSHIRISH 141

Tursunxo’jayev Sardor Jamoliddin o’g’li

MAMLUKAT QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARI MOLIVAVIY XAVFSIZLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARNING
EKONOMETRIK TAHLILI 147

Umarova Nargiza Xoldarovna

YENGIL SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI..... 154

Sadriddinova Nigora

RAQAMLI MOLIVAVIY INKLUZIYA VOSITALARI ORQALI TUMANLAR O’RTASIDAGI IJTIMOYIY FARQNI KAMAYTIRISH MODELI....
162

Xakimov Ziyodulla Ahmadovich, Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Adashaliyev Baxtiyorjon Valisher o’g’li

O’ZBEKISTONDA YASHIRIN IQTISODIYOT KO’LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O’RNI 170

Jaloliddinov Anvar Jaloliddin o’g’li

YASHIRIN IQTISODIYOT KO’LAMINI QISQARTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH: O’ZBEKISTON
BOJXONA ORGANLARI TAJRIBASI 176

Makamov Z.X., Soatov S.S.

RAQAMLI PLATFORMALAR ORQALI XALQARO SAVDODA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA’MINLASH MUAMMOLARI VA ULARNI
BARTARAF ETISH MEKANIZMLARI..... 182

Muxtorov Boburmizro Bahodir o’g’li

RAQAMLI TO’LOV TIZIMLARI VA ELEKTRON HISOB-KITOBLARNING YASHIRIN IQTISODIYOT ULUSHINI KAMAYTIRISH
MEKANIZMLARI..... 188

Norsafarov Bunyodshoh Muhiddinzoda

PROSPECTIVE INDICATORS FOR MANAGING THE LEGALIZATION OF THE INFORMAL SECTOR AND INFORMAL EMPLOYMENT
IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN 192

Qoraboyev Nuriddin Pardaboy o’g’li

YASHIRIN IQTISODIYOT KO’LAMINI QISQARTIRISHDA TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN AHOLIGA KO’RSATILAYOTGAN BANK
XIZMATLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING RAQAMLI YO’NALISHLARI..... 196

To’patillayeva Gulnoza Sirojiddin qizi

BIG DATA TEXNOLOGIYALARI YORDAMIDA SOLIQ RISKLARINI ANIQLASH VA YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH
IMKONIYATLARI..... 201

Yakubova Nargiza Tursunbayevna, Maxmudov Jasurbek Ulug’bek o’g’li

SOLIQLAR YOKI BOSHQA MAJBURIY TO’LOVLARNI TO’LASHDAN BO’YIN TOVLASH JINOYATI VA UNING MAMLUKAT
IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TA’SIRI..... 208

Axmedov Zafar Bozorboyevich

DAVLATLARNING IQTISODIY JINOYATCHILIKKA QARSHI KURASHDAGI XALQARO HAMKORLIGI: XALQARO TASHKILOTLAR,
FATF STANDARTLARI VA AMALIY MEKANIZMLAR..... 213

Tashmuxeamedova Yayra Atxamovna

IQTISODIY JINOYATLARNI ANIQLASH VA ULARGA QARSHI KURASHISHDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYALARNING O’RNI ..221

Faxridinov Zafarjon Faxridin o’g’li, Tursunov Bobir Ortikmirzayevich, Tashmuxeamedova Yayra Atxamovna

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA AHOLINING MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 226

Azlarova Mushtariybegim Abror qizi

RAQAMLI TO’LOV TIZIMLARI XAVFSIZLIGINI TA’MINLASHDA DAVLAT INSTITUTSIONAL MEKANIZMLARINING ROLI.....232

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Azlarova Aziza Axrorovna

MOLIVAVIY SAVODXONLIK TUSHUNCHASI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI O’RNI.....238

Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi, Sattorova Nasiba G’anijon qizi

AHOLI MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH BO’YICHA XORIJIY ILMIY YONDASHUVLAR
TAHLILI 244

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Muzaffarova Dilbar Mamalatif qizi

MAHALLIY OLIMLAR TADQIQOTLARIDA MOLIVAVIY SAVODXONLIK VA BANK XIZMATLARI MASALALARI 251

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi

BANK PLASTIK KARTALARI VA SHAXSIY HISOB RAQAMLARINI NAZORAT QILISH TIZIMINING
NAZARIY ASOSLARI..... 258

Azlarova Aziza Axrorovna, Sattorova Nasiba G’anijon qizi

AUTENTIFIKATSIYA SXEMALARINI TAHLIL QILISH VA ULARNING AFZALLIKLARI HAMDA KAMCHILIKLARI..... 265

Ahmedova Nilufar Shukratovna, Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna PLASTIK KARTALAR XAVFSIZLIGIGA TA'SIR KO'RSATUVCHI MAVJUD KIBRXAVFSIZLIK TAHDIDLARI TAHLILI	272
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Maxmudova Muxlisa Qodirjon qizi ILG'OR XORIJIY MAMLAKATLARDA PLASTIK KARTALAR VA RAQAMLI TO'LOVLAR XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH TAJRIBALARI: FINTECH PLATFORMALARINING QIYOSIY TAHLILI VA MYCARD MOBIL ILOVASINI TAKOMILLASHTIRISH BO'YICHA TAVSIYALAR	278
Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna, Mashrapova Sabina Turobjonovna AHOLI MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISHDA IJTIMOY TARMOQLARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI BAHOLASH MEZONLARI VA INDIKATORLARI	285
Eshpulatova Muazzam Barnoyevna AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI	292
Eshpulatova Muazzam Barnoyevna МЕТОДОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ОЦЕНКИ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ	298
Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна ОЦЕНКА ВЛИЯНИЯ ЦИФРОВОЙ ЗРЕЛОСТИ ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ НА КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТЬ ПРЕДПРИЯТИЙ УЗБЕКИСТАНА.....	305
Назарова Гулчехра Нурмухамбетовна MOLIYAVIY INKLIZIYADA KIBRXAVFSIZLIKNING O'RNI VA UNING BARQAROR IQTISODIY O'SISHGA TA'SIRI: BANK MOBIL ILOVALARI MISOLIDA.....	313
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi MOLIYAVIY XIZMATLARDAN FOYDALANISHDA SOLIQ SAVODXONLIGINING O'RNI	318
Irgashev Anvar Farxodovich RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ALTERNATIV KREDIT SKORING TIZIMLARINING AHAMIYATI	322
Lazizbek Ravshanov Baxtiyor o'g'li THE ECONOMIC ESSENCE OF LABOR AND ITS INTERPRETATION IN THE CONTEXT OF INTERNATIONAL FINANCIAL REPORTING STANDARDS	325
Nomozov Ilhomjon Ziyadullah ugli O'ZBEKISTON KORXONALARIDA BIZNES JARAYONLARINI MODELLASHTIRISH AMALIYOTINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	328
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi THE ROLE OF RITUALS IN ATTRACTING TOURISTS.....	331
Freshta Qayoumi O'ZBEKISTONDA REKREATIONS TURIZMNI RIVOJLANTIRISHNING ILMIY-AMALIY O'ZIGA XOS JIHATLARI.....	333
Po'latova Mavluda Sanjar qizi O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA TARMOQLAR KESIMIDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI BAHOLASH	336
Otajonova Charosxon Polvonquli qizi MOLIYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARIDAN O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI AMALIYOTIDA FOYDALANISH IMKONIYATLARI VA RIVOJLANISH MUAMMOLARI	340
Valijonov X.A. IQTISODIYOTNI MODERNIZATSIYALASH SHAROITIDA KICHIK SANOAT ZONALARIDAGI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGI MASALALARI	344
Shodmonqulov Kamoliddin Murodillayevich KIMYO SANOATI KORXONALARINING IQTISODIY SAMARADORLIGI VA UNI OSHIRISHNING MAKRO DARAJADAGI TAHLILI	347
Suyarov Shahzod Salim o'g'li INVESTITSIYON MUHITNI SAMARALI BOSHQARISHDA INNOVATSION OMIL TA'SIRCHANLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	350
To'rayev Jasurali To'rayevich SOG'LIQNI SAQLASH TIZIMINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING IQTISODIY MEXANIZMI: DH-ROI-EM MODEL ASOSIDA	353
Omonov Olim Murodullaevich	

РИСКИ ЛИКВИДНОСТИ ПРИ ОБЕСПЕЧЕНИИ ТРАНСГРАНИЧНЫХ ДЕНЕЖНЫХ ПЕРЕВОДОВ.....	355
Садыков Азиз Миршарапович	
THE ROLE OF TECHNOLOGY IN RESTAURANTS AND ENHANCING OFFERINGS FOR TOURISTS.....	358
Freshta Qayoumi	
INVESTITSIYA FAOLLIQI MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIK OMILI SIFATIDA	360
Islamov Anvar Ashirqulovi	
ASSESSING DIGITAL MATURITY IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS: AN INTEGRATED FRAMEWORK APPROACH	363
Berdiyev Temurbek Makhmudullo ugli	
SANOAT TARMOG'INI IQTISODIY RIVOJLANTIRISH VA UNDA SAMARALI FOYDALANISHNING NAZARIY ASOSLARI	363
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
CHANGES IN TEXTILE INDUSTRY OUTPUT AND THE FACTORS INFLUENCING IT	367
Xushvaqtov Shuhrat Abduraufovich	
TIJORAT BANKLARI MOLIVAVIY HISOBOTI AUDITINING NAZARIYMETODOLOGIK ASOSLARI	371
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA TIJORAT BANKLARI AUDITINING HUQUQIY-ME'YORIY ASOSLARI VA HOZIRGI HOLATI	373
Ibragimov Nodirbek Baxodir o'g'li	
KAM XARAJATLI TASHUVCHILAR MODELINING MOHIYATI	376
Suyunov Alisher	
O'ZBEKISTONDA EKOLOGIK MEHMONXONALAR FAOLIYATINING SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA HORIJYIY TAJRIBANI QO'LLANILISHI	379
Abidova Dilfuza Igamberdievna	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ В ТУРИЗМЕ КАК ФАКТОР ТРАНСФОРМАЦИИ СПРОСА И ПРЕДЛОЖЕНИЯ.....	382
Абидова Дилфуза Игамбердиевна	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TIJORAT BANKLARINING RAQOBATBARDOSHLIGINI BAHOLASH	385
M. M. Abdurahmanova	
ERKIN IQTISODIY ZONA ISHTIROKCHILARIGA BERILGAN SOLIQ IMTIYOZLARI	389
Davlayev G'olib Ashurovich	
KIMYO SANOATI KORXONALARIDA YASHIL TRANSFORMATSIYA VA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING ILMIY-AMALIY JIHATLARI	392
Xaydarova Kamola Axinjanovna	
ERKIN IQTISODIY ZONALARDA FAOLIYAT YURITUVCHI TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI ZAMONAVIY INFRATUZILMA BILAN TA'MINLASHNING HUQUQIY VA IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	395
Davlayev G'olib Ashurovich	
O'ZBEKISTONDA QURILISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY TENDENSIYALARI VA INSTITUTIONAL ISLOHOTLAR	398
Asadova Maftuna Sa'dullayevna	
YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIVALASHTIRISH ORQALI IQTISODIYOT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	401
Xolikov S.X.	
YASHIL IQTISODIYOTNI MOLIVALASHTIRISH ORQALI IQTISODIYOT SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	404
S.X. Xolikov	
DAROMADLAR VA XARAJATLARNI BOSHQARISH KONSEPSIYALARI VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	408
Aymuxammedova Amina Kakajanovna	
QISHLOQ XO'JALIGI AGROTEKNOLOGIYALARINI MOLIVALASHTIRISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH	411
Jolibekov Vladimir Baxtiyarovich	
TOWARDS A GREEN ECONOMY IN UZBEKISTAN: REGIONAL DEVELOPMENT AND ENVIRONMENTAL CHALLENGES	413

Khakimdjanova Surayyo Khabibullayevna TOWARD RESPONSIBLE HYDROCARBON DEVELOPMENT: SUSTAINABILITY AND ENVIRONMENTAL ACCOUNTABILITY.....	417
Kudratkhodjaeva Ziyoda Kamol kizi MINTAQAVIY IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASHNING INSTITUTSIONAL MEXANIZMLARI	420
Islamov Anvar Ashirqulovich O'ZBEKISTON SANOAT TARMOG'INING HOZIRGI HOLATI VA IQTISODIY KO'RSATKICHLARI DINAMIKASI.....	423
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li TIJORAT BANKLARINING ONLAYN XIZMATLARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING XALQARO TAJRIBASI	427
Jumaniyozova M. Y. HAVO TRANSPORTIDA YUK TASHISH BOZORIDA KICHIK TADBIRKORLIKNING TASHKILIY-HUQUQIY SHAKLLARI: GSA/ GSSA AGENTLIK HAMDA EKSPEDITORLIK MODELLARI TAHLILI.....	430
Anvarova Dilfuza Abdusattor qizi RAQAMLI PLATFORMALAR VA IJTIMOY MEDIA TARMOQLARINING TURIZM SOHASIDA ISTE'MOLCHI XATTIHARAKATLARIGA TA'SIR MEXANIZMLARI	435
Jumayev Bobomurod Nurmaxmat o'g'li O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ELEKTRON XIZMATLARNING ISTIQBOLLARI VA TAHLILI	438
Otaboyev Nodirbek Oybek o'g'li QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA EKOLOGIK AKTIVLAR VA INVESTITSİYALAR HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH	441
Mirzaev Komiljon Abdullajonovich BIOLOGIK AKTIVLARNI HAQQONIY QIYMATDA BAHOLASHNING KO'P OMILLI MODELI VA ULARNI BUXGALTERIYA HISOBIDA AKS ETTIRISH MASALALARI	444
Axmetova S. S. YASHIRIN IQTISODIYOTNING VUJUDGA KELISH OMILLARI VA SABABLARINING NAZARIY ASOSLARI.....	448
Raxmonov Azizjon Sadullayevich BOJXONA IMTIYOZLARI SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY YONDASHUVLARIVA XALQARO TAJRIBASI.....	455
Latipov Jahongir Shavkatovich QURILISH SANOATI KORXONALARIDA IQTISODIY SAMARADORLIK KO'RSATKICHLARINING TARKIBI VA ULARGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR TAHLILI	459
Asadova Maftuna Sa'dullayevna MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARI IQTISODIY TIZIMLARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING DINAMIKASI VA USTUVOR YO'NALISHLARI	463
Karimov Odiljon Boqiyevich SOLIQ NAZORATINI TRANSFORMATSIYA QILISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI.....	466
Donaboyev Dostonbek Xusan o'g'li QURILISH MATERIALLARI SANOATI KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHNING STRATEGIK TENDENSIYALARI	468
Kutbitdinova Moxigul Inoyatovna TIJORAT BANKLARIDA DEPOZIT SIYOSATINI SHAKLLANTIRISHNING KONSEPTUAL YONDASHUVLARI	471
Abduganiyev Shoxruxbek Shavkatbek o'g'li RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XUSUSIY TIBBIYOT TASHKILOTLARIDA XARAJATLAR BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI TA'MINLASH	476
Primkulova Zilola Abrorovna RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TIBBIY XIZMATLAR XARAJATLARINING BUXGALTERIYA HISOBINI TAKOMILLASHTIRISH VA IQTISODIY XAVFSIZLIKNI MUSTAHKAMLASH.....	480
Shamsikulova Moxina bonu Furkatovna	

MIGRATSIYA JARAYONLARINI BOSHQARISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	483
Yoqubjon Toxirov	
FORSAYT TEXNOLOGIYASI ORQALI TA'LIM MUASSASASI RAHBAR XODIMLARINING MA'NAVIIY QIYOFASINI SHAKLLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	487
Nuriyeva Umida Buribayevna	
PROJECT-BASED ORGANIZATIONS UCHUN KOMPETENSIYAGA ASOSLANGAN KADRLAR SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH	491
Qarshiboyev Jasur Fazliddin o'g'li	
SUG'URTA SHARTNOMASINING HAYOTIY SIKLI BO'YICHA XARAJATLARNI GURUHLASH MASALALARI	494
Murodov Habibullo Qodir o'g'li	
TIJORAT BANKLARI RESURSLARI TARKIBIDA AHOLI OMONATLARI ULUSHINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	498
Melikov Otabek Maxmadaminovich	
“MUVAFFAQIYATLI HARAKATLAR” (SUCCESSFUL EFFORTS) USULI ASOSIDA GEOLOGIYAQIDIRUV XARAJATLARINI KAPITALLASHTIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	500
Rizayev Nurbek Qodirovich	
Izbasarov Bahodir Ergashevich	
BIZNESDA RISKLARNI BOSHQARISHNING NAZARIY ASOSLARI	504
Abdukarimova Muslima Abduaziz qizi	
AHOLINI IJTIMOIIY HIMOYA QILISH IJTIMOIIY INSTITUTINING MOHIYATI, ROLI VA AHAMIYATI	507
Abdullayeva Sayyora Aleksandrovna	
MAXSUS IQTISODIY VA SANOAT ZONALARIDA KO'P TARMOQLI KORXONALAR FAOLIYATINI BOSHQARISHDA ILG'OR XORIJIY TAJRIBALAR VA MODELLARDAN FOYDALANISH	510
Xusanova Malohat Mingnorovna	
XIZMATLAR SOHASIDA INNOVATSION FAOLIYATNING NAZARIY MODELI VA ILMIY YONDASHUVLARI	513
Abikayumov Bekzod Turdiniyozovich	
TEMIR YO'L TRANSPORTIDA BOJXONA NAZORATI VA RASMIYLASHTIRUVINI RAQAMLASHTIRISH: ERISHILGAN NATIJALAR, STATISTIK TAHLIL VA USTUVOR YO'NALISHLAR	517
Berdiyev Abbas	
THE RELATIONSHIP BETWEEN HUMAN RESOURCE MANAGEMENT PRACTICES AND ACADEMIC STAFF WORK EFFICIENCY	522
Sultonboyeva Munira Bahodirovna	
Sultanova Kamila Muktorali kizi	
FEATURES OF INVESTMENT BEHAVIOUR IN THE CONTEXT OF FINTECH DEVELOPMENT	527
Karimova Nurjakhon Olim kizi	
RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONIDA TADBIRKORLIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INNOVATSIYALARNING ROLI	532
Amirov Otabek Xudoyberdi o'g'li	
TEMIR YO'L TRANSPORTINING SAMARALI RIVOJLANISHINI TA'MINLASH BO'YICHA XORIJIY TAJRIBA	535
Mannonov Shoxruhmira Abdurashid o'g'li	
AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARI SOHASI MOLIIYAVIIY NATIJALAR AUDITIDA RAQAMLI VOSITALAR VA IQTISODIY-MATEMATIK MODELLASHTIRISH	539
Bekchanov Faxriddin Atabekovich	
МОДЕРНИЗАЦИЯ СИСТЕМЫ ФИНАНСИРОВАНИЯ ЭКСПОРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА	543
Karamatdinova Aysaule Paraхatovna	
MINTAQALARDA GENERATIV SUN'IY INTELLEKT INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI	546

Saidov Jaloladdin Allaberganovich KICHIK BIZNES SUBYEKTLARIDA INTERNETMARKETING TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNI TAKOMILLASHTIRISH	550
Pirmatov Oybek Shovkat o'g'li KORXONALARNING INVESTITSION LOYIHALARNI MOLİYALASHTIRISH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	554
Almanov Xurshid Ismoilovich SANOAT KORXONALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHNI EKONOMETRIK MODELASHTIRISH	557
Choriyev Tolib A'zamovich ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВЫХ ИНВЕСТИЦИОННЫХ ПЛАТФОРМ НА ПОВЕДЕНЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ ИНВЕСТОРОВ ФОНДОВОГО РЫНКА	563
Каримова Нуржахон Олим кизи HUDUDLARNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH ORQALI MINTAQAVIY RIVOJLANISHNI QO'LLABQUVVATLASHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	568
Ismoilov Azizbek Rustamjon o'g'li YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOATINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	572
Isoqova Aziza Alisher qizi O'ZBEKISTONDA TIBBIY TA'LIMNI RAQAMLASHTIRISHDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI	576
Nazarov Baxrom Mustafayevich YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOATINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMLARI.....	579
Isoqova Aziza Alisher qizi KAPITAL BOZORI ORQALI TIJORAT BANKLARI RESURS BAZASINI KENGAYTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	582
Otabek Oltiboyev EKSPORT FAOLIYATIDA VALYUTA NAZORATINI TAKOMILLASHTIRISH: KONSIGNATSIYA, DEBITOR QARZDORLIK VA RAQAMLASHTIRISH	585
Israilov Avazbek Rustam o'g'li НОВЫЙ ЭТАП ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПОЛИТИКИ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЕ РЕФОРМЫ И ТРАНСФОРМАЦИЯ РЫНКА КАПИТАЛА.....	589
Камола Назарова XALQARO UNIVERSITET MENEJMENTIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN BOSHQARUV.....	593
Tursunmuratov Sherzod Turdimuratovich RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA RESURLARDAN SAMARALI FOYDALANISH VA IQTISODIY RISKLARNI BOSHQARISH.....	595
Nurullayeva Mexribon Muratovna OLIIY TA'LIM TASHKILOTLARINING MILLIY VA XALQARO REYTING INDIKATORLARI MUVOFIQLIGI: BOSHQARUV TAHLILI.....	598
Mamajonova Muxlisaxon Muzaffar qizi ФИНАНСОВАЯ ПРОЗРАЧНОСТЬ ТЕКСТИЛЬНОГО ПРЕДПРИЯТИЯ КАК УСЛОВИЕ ДОСТУПА К БАНКОВСКОМУ КРЕДИТОВАНИЮ.....	603
Дадабоева Муштари Хамидиллаевна O'ZBEKISTONDA AYOLLAR TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISH: MAVJUD HOLAT, MUAMMOLAR VA TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI.....	606
Saidakbarova Ziyoda Doniyor qizi TOMORQA XO'JALIGI FAOLIYATIDAN KELADIGAN DAROMADLARNI IQTISODIY PROGNOZLASH.....	611
Ulugbek Nurullaev AGROKLAUSTERLARNING YER RESURLARI VA ULARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGI.....	617
Berdiyev Abdumalik Hakimovich QISHLOQ XO'JALIGIDA RESURS SALOHİYATINI SHAKLLANTIRISH VA UNDAN OPTIMAL FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI.....	622

Shixiyev Raxim Muxammedovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ASALARICHILIK TARMOG’INI BARQAROR
RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION YO’NALISHLARI..... 627

Farmanov Jonibek Ziyadullaevich

ОСОБЕННОСТИ ВНЕДРЕНИЯ ЦИФРОВЫХ ТЕХНОЛОГИЙ И ИННОВАЦИЙ В
КОММЕРЧЕСКИХ БАНКАХ УЗБЕКИСТАНА..... 631

Шомуродов Равшан Турсункулович

Йўлдошходжаев Сарвар Баҳромхожаевич

MINTAQAVIY INTEGRATSIYA JARAYONLARI: YEVIROOSIYO IQTISODIY ITTIFOQI
(YEOII) IQTISODIY BARQARORLIGI VA O’ZBEKISTON TASHQI IQTISODIY
MANFAATLARI MUTANOSIBLIGI..... 635

Arzikulov Muhammad Ali

Toshpulatova Laylo

INVESTITSION FAOLLIKNI OSHIRISHDA MOLIYA-KREDIT
DASTAKLARI VA VOSITALARINING O’RNI 639

I. Madaminov

YER BOZORI INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH
MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH 643

Ubaydov Mirshod Ismailovich

RAQAMLI INFRATUZILMADA SUN’IY INTELLEKT ASOSIDA KONTENT TAQSIMLASH
TIZIMLARINI BOSHQARISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARI 647

Xujamatova Shaxlo Abdusalom qizi

HUDUDLARNING INVESTITSIONINNOVATSION RIVOJLANISH DARAJASINI
KO’P O’LCHOVLI TAKSONOMIK BAHOLASH USLUBIYOTI 652

Xatamova Manzura Ochildiyevna

SOLIQ NIZOLARINI HAL ETISHDA MUQOBIL NIZOLARNI BARTARAF
ETISH USULLARINING IQTISODIY AHAMIYATI..... 659

Solihova Xumora Xasan qizi

AHOLI DAROMADLARINING IQTISODIY MAZMUNIGA BO’LGAN QARASHLAR EVOLYUTSIYASI..... 663

Abidova Shahnoza Abduvaliyevna

QISHLOQ XO’JALIGIGA JALB QILINAYOTGAN INVESTITSİYALARNI KOBBI-DUGLAS
MODELI ORQALI TAHLIL QILISHDA COCHRANE-ORCUTT PROTSEDURASINI QO’LLASH..... 667

Badalov Jamshid Jamolovich

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA KORXONALAR ELEKTRON SAVDOSINI
BOSHQARISHDA AXBOROT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH
SAMARADORLIGINI OSHIRISH 672

Tuychiyev Shavkatjon Shokirali o’g’li

MOLIYAVIY BARQARORLIK VA FUNKSIONAL SAMARADORLIK UZILISHI 676

Kurambayev Alisher Saburbayevich

TEMIR YO’L TRANSPORTIDA “UNBUNDLING” SHAROITIDA INFRASTRUKTURADAN
FOYDALANISH TARIFLARINI SHAKLLANTIRISHNING IQTISODIYMETODOLOGIK
VA NAZARIY ASOSLARI 679

Samandarov Doniyorbek Odilbekovich

Rizakulov Sherzod Shermuratovich

TASHABBUSLI BUDJET MEXANIZMI ORQALI HUDUDIY INFRATUZILMA
LOYIHALARINI MOLIYALASHTIRISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH 684

Mirzayev Xursanmurod Egamberdiyevich

TEMIR YO’L YO’LOVCHI TASHISH IQTISODIY SAMARADORLIGINING NAZARIY ASOSI..... 687

Eshboyev Ulug’bek Farxodovich

EFFECT OF MANDATORY IFRS ADOPTION ON EQUITY GROWTH OF UZBEK PUBLIC
INTEREST ENTITIES (PIEs) 691

Mokhirjon Shavkatov Omon ugli

TO’QIMACHILIK SANOATIDA EKSPORT SALOHİYATINI BELGILOVCHI OMILLAR..... 694

Nurullayeva Mexribon Muratovna

KREDIT SKORING TIZIMLARIDA SUN’IY INTELLEKT VA MASHINAVIY O’QITISH
TEXNOLOGIYALARINI QO’LLASHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI..... 698

Nabiyeva Feruza Odilovna

INKLYUZIV RAQAMLI TA'LIM PLATFORMASI SAMARADORLIGINI EKSPERT BAHOLASH VA GEOMETRIK INTEGRAL INDEKS ASOSIDA TAHLIL QILISH.....	702
Xolmonov Shodiyor Karshiboyevich	
RIVOJLANGAN VA RIVOJLANAYOTGAN MAMLAKATLARDA YASHIRIN IQTISODIYOTNI BAHOLASH METODLARINING QIYOSIY TAHLILI	704
Afenov Nursultan Nugmatillayevich	
OZIYQ-OVQAT LOGISTIKASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH	708
Mavlanov Sobirjon Pardabayevich	
CHAKANA BANK XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI: UY XO'JALIKLARINI KREDITLASH MISOLIDA	710
Axmedov Sardorbek Abdulkarim o'g'li	
INKLYUZIV TA'LIM RESURSLARINING HUDUDIIY DISPERSIYASI: MAKTAB MENEJMENTINI KLASTERLASH ZARURATINING EMPIRIK ASOSLARI	714
Rajapova Guldona Usman qizi	
ASSESSING ENTERPRISE DIGITAL MATURITY AND IMPROVING THE MECHANISMS FOR STRENGTHENING COMPETITIVENESS	716
Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
QAYTA ISHLASH SANOATI KORXONALARIGA TATBIQ ETILGAN YANGI ILMIY TADQIQOTLARNING TAHLILI.....	720
Yusufova Laylo G'ayrat qizi	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINING O'SISH TENDENSIYALARI VA UNING IQTISODIY RIVOJLANISHDAGI AHAMIYATI	725
Babadjanova Nozima Abdullayevna	
Madraximova Gulasal Ro'zimboy qizi	
O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH VA AHOLI FAROVONLIGINI MUSTAHKAMLASHDA OILAVIY TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHIDAGI DAVLAT DASTURLARINING TUTGAN O'RNI.....	727
Shodiyev Shuhrat Sunnat o'g'li	
XODIMLARNI RAG'BATLANTIRISH TIZIMINI MA'LUMOTLARGA ASOSLANGAN YONDASHUV ORQALI TAKOMILLASHTIRISHNING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI.....	733
Masharipov Jasur Rozmedovich	
ONLAYN SHARHLARNING TURISTLARNING MEHMONXONA TANLOVIGA TA'SIRI VA RAQAMLI REPUTATSIYANI BOSHQARISH IMKONIYATLARI	735
Abdulazizova Xushnoza Nayabovna	
TADBIRKORLIKNI DAVLAT TOMONIDAN MOLIVAVIY QO'LLAB-QUVVATLASH AMALIYOTI.....	738
Sh. Bayramova	
TO'QIMACHILIK KORXONALARINING SI-INTEGRATSIYA DARAJASINI BAHOLOVCHI AI-TII KOMPOZIT INDEKSI.....	741
Madraximova Onajon Javlon qizi	
SOLIQ STAVKALARINI PASAYTIRISH VA SOLIQ MA'MURCHILIGINI RAQAMLASHTIRISHNING NATIJALARI.....	743
Ashirbayev Odilbek Aminbayevich	
ПРОДОВОЛЬСТВЕННАЯ БЕЗОПАСНОСТЬ И АНАЛИЗ СИСТЕМЫ СТРАХОВАНИЯ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ КУЛЬТУР В КАРАКАЛПАКСТАНЕ.....	746
Нуруллаева Гулнара Коптлеуовна	
RAQAMLI BANK XIZMATLARINING TIJORAT BANKLARI LIKVIDLIGIGA TA'SIRI	749
Nazirov Ibrohimjon Sodiqjon o'g'li	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI BAHOLASH VA PROGNOZLASH MEKANIZMLARINI JORIY QILISH	752
Qurbanov Ilhom Jumaqulovich	
COMPARATIVE ANALYSIS OF THE CONCEPT OF LABOUR IN ENGLISH AND UZBEK PROVERBS	760
Khakimboeva Muslima Ilkhomjon qizi	
SANOAT KORXONALARIDA CHIQINDILARNI QAYTA ISHLASH ASOSIDA SAMARADORLIKNI OSHIRISH ISTIQBOLLARI.....	765
Axmedov Sheramat Umurxojayevich	

TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLI MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO’LLARI	769
Parpiyeva Ra’no Abdurasulovna	
FERTIL YOSHDAGI AYOLLAR SALOMATLIGINI BOSHQARISHNING JAHON TAJIRIBASI VA O’ZBEKISTON UCHUN ISTIQBOLLAR	772
Kayumova Otikaxon Odiljon qizi	
HUDUDLARARO RIVOJLANISH NOMUTANOSIBLIGINI QISQARTIRISHDA KAPITAL QO’YILMALAR SAMARADORLIGINI HUDUDIY MEZONLAR ASOSIDA BAHOLASH	775
Ismailov Azizbek Ruzimaxammatovich	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA INNOVATSION BOSHQARUV MODELLARINI MILLIY SHAROITGA MOSLASHTIRISH YO’NALISHLARI.....	780
Fayzullayev Jonibek Mambetsaliy o’g’li	
GLOBAL SHAROITDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA TRENINGLAR ORQALI GIDLARNING MADANIY-KOMMUNIKATSIYAVIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	784
Xudayberganov D.T.	
Otabayeva S.M.	
MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNING MEZONLARI VA ULARGA TA’SIR ETUVCHI DAVLAT MOLIVA SIYOSATINING O’ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	787
Sayfitdinov Xasanboy Dilshodovich	
IQTISODIY YO’NALISHLARDA MASOFAVIY TA’LIMNI IKKI DARAJALI DIAGNOSTIKA QILISH: TIZIM KO’RSATKICHLARI VA TALABALAR TAYYORGARLIGI.....	791
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
DEBITORLIK QARZLARINING REALQIYMATINI BAHOLASH ASOSIDA FERMER XO’JALIKLARIDA TO’LOV INTIZOMINI MUSTAHKAMLASH	797
Rashidov Baxadir Yusupovich	
UMUMIY O’RTA TA’LIM TIZIMINI MOLIVASHTIRISH MASALALARI	800
Tulyaganov Olim Rustamovich	
ЦИФРОВЫЕ ФИНАНСОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ И КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ СУБЪЕКТОВ МАЛОГО БИЗНЕСА	804
Тониянц Андроник Георгиевич	
LOGISTIKA TARMOQLARIDA RAQAMLASHTIRISH JARAYONLARINING HUDUDLAR KESIMIDAGI STATISTIK TAHLILI	807
Kucharova Shaxlo Sobir qizi	
ZAMONAVIY MOLIVAVIY MONITORING TEXNOLOGIYALARI VA ULARNING BANK XAVFSIZLIGIDAGI O’RNI.....	812
Abdiyev Shaxboz Sayitmurodovich	
SURXONDARYO VILOYATIDA TRANSPORT XIZMATLARI HAJMIGA TA’SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK BAHOLASH	817
Aymatov Sirojiddin To’raqul o’g’li	

SURXONDARYO VILOYATIDA TRANSPORT XIZMATLARI HAJMIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK BAHOLASH

Aymatov Sirojiddin To'raqul o'g'li

Termiz davlat universiteti mustaqil tadqiqotchisi

E-mail: sirojiddinaymatov@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu tezisda Surxondaryo viloyatida transport xizmatlari hajmiga ta'sir etuvchi omillar ekonometrik jihatdan baholangan. 2019–2024-yillarda 14 ta hudud bo'yicha panel ma'lumotlar asosida Pooled OLS, o'zgarmas va tasodifiy effektli modellar tahlil qilingan. Hausman testi natijalariga ko'ra, hududiy xususiyatlarni hisobga oluvchi o'zgarmas effektli model eng maqbul deb topilgan.

Kalit so'zlar: transport xizmatlari, panel ma'lumotlar, ekonometrik baholash, Pooled OLS, o'zgarmas effektli model, tasodifiy effektli model, Hausman testi, yo'lovchi aylanmasi, yuk aylanmasi, Surxondaryo viloyati.

Abstract. This thesis provides an econometric assessment of the factors affecting the volume of transport services in Surkhondaryo Region. Using panel data for 14 territorial units over the period 2019–2024, Pooled OLS, fixed-effects, and random-effects models were analyzed. According to the Hausman test results, the fixed-effects model, which accounts for territorial heterogeneity, was identified as the most appropriate model.

Keywords: transport services, panel data, econometric assessment, Pooled OLS, fixed-effects model, random-effects model, Hausman test, passenger turnover, freight turnover, Surkhondaryo Region.

Аннотация. В данном тезисе проведена эконометрическая оценка факторов, влияющих на объем транспортных услуг в Сурхандарьинской области. На основе панельных данных по 14 территориальным единицам за 2019–2024 годы проанализированы модели Pooled OLS, фиксированных и случайных эффектов. По результатам теста Хаусмана модель с фиксированными эффектами, учитывающая территориальную неоднородность, была определена как наиболее подходящая.

Ключевые слова: транспортные услуги, панельные данные, эконометрическая оценка, Pooled OLS, модель фиксированных эффектов, модель случайных эффектов, тест Хаусмана, пассажирооборот, грузооборот, Сурхандарьинская область.

KIRISH

Transport tizimining samaradorligi har qanday mintaqaning iqtisodiy rivojlanishi va ijtimoiy farovonligi uchun strategik ahamiyatga ega. Surxondaryo viloyati O'zbekistonning janubiy chegarasida joylashgan bo'lib, Afg'oniston va Tojikiston bilan chegaradosh hudud sifatida muhim geosiyosiy va geoiqtisodiy ahamiyatga ega. Viloyatning bu o'ziga xos geografik joylashuvi, qo'shni mamlakatlar bilan savdo-iqtisodiy aloqalari, shuningdek, turli iqlimiy sharoitlari transport tizimiga bo'lgan talabga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

So'nggi yillarda O'zbekistonda amalga oshirilayotgan keng qamrovli islohotlar davrida transport infratuzilmasini modernizatsiya qilish va transport xizmatlarini yaxshilash dolzarb yo'nalishlardan biri hisoblanadi. Biroq Surxondaryo viloyatida transport tizimining holati tumanlar bo'yicha muayyan farqlarga ega. Masalan, Termiz shahri va Denov tumanida nisbatan yaxshi rivojlangan transport infratuzilmasiga qaramay, Boysun, Angor kabi tog'li tumanlarda transport xizmatlarini yanada rivojlantirish imkoniyatlari mavjud.

Transport tarmog'iga turli omillarning ta'sirini o'rganish transport sohasida qaror qabul qiluvchilar uchun ma'lumotlar bazasini yaratish, resurslarni samarali taqsimlash uchun ilmiy asos yaratish, mintaqaviy taraqqiyot dasturlarini ishlab chiqishga yordam berish, transport logistikasini yaxshilash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi.

Transport tarmog'iga turli omillarning ta'sirini o'rganish transport xizmatlari hajmini belgilovchi omillarning nisbiy ahamiyati qandayligi, tumanlar o'rtasidagi farqlar transport rivojlanishiga qanday ta'sir qilishi, qanday optimallashtirish choralari orqali viloyat transport tizimining samaradorligini oshirishi mumkinligi, transport tizimini rivojlantirishning mintaqaviy modellari qanday shakllantirilishi kerakligi kabi savollarga yechim olishga zamin yaratadi.

Transport tarmog'iga turli omillarning ta'sirini o'rganishda ekonometrik tahlil usullari, xususan, panel regressiya tahlilini qo'llash esa viloyat tumanlarining o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish imkonini berdi.

Transport tarmog'iga turli omillarning ta'sirini o'rganish nafaqat transport iqtisodiyoti sohasidagi ilmiy tadqiqotlarni boyitadi, balki rivojlanayotgan mintaqalarda transport tizimini o'rganishning yangi uslubiy yondashuvini taklif etadi. Amaliy jihatdan esa tadqiqot natijalari Surxondaryo viloyati uchun transport sohasidagi dasturiy hujjatlar ishlab chiqishga, investitsiya loyihalarini shakllantirishga va transport siyosatini ishlab chiqishga yordam beradi.

Adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, transport sohasidagi tadqiqotlarda quyidagi metodologik yondashuvlar ustunlik qiladi:

- panel regressiya tahlili;
- hududiy ekonometrik modellar;
- dinamik umumiy muvozanat modellari.

Shu bilan birga, rivojlanayotgan hududlar uchun quyidagi metodologik cheklovlar mavjud:

- ma'lumotlar bazasining yetarli emasligi;
- hududiy heterogenlikni hisobga olish qiyinligi;
- uzoq muddatli ta'sirlarni baholashning metodologik murakkabligi.

Mazkur tadqiqot ushbu cheklovlarni quyidagi usullar bilan bartaraf etishga harakat qiladi:

- 6 yillik (2019–2024) kuzatuvlar asosida natijalarning barqarorligini baholash;
- Hausman testi yordamida mos modelni tanlash;
- tumanlar darajasidagi o'ziga xosliklarni indikator (dummy) o'zgaruvchilar orqali hisobga olish.

Adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, transport xizmatlari hajmini optimallashtirishda quyidagi omillar asosiy ahamiyatga ega:

- infratuzilma sarmoyalari;
- transport vositalarining texnik holati;
- logistika tizimining samaradorligi;
- aholining transportga bo'lgan talab darajasi.

Xulosa qilib aytish mumkinki, transport tarmog'iga turli omillarning ta'sirini o'rganish mavjud ilmiy yondashuvlarni Surxondaryo viloyatining o'ziga xos sharoitlari asosida kengaytirish hamda transport tizimini takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini beradi. Bu esa hududiy iqtisodiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlashga xizmat qilishi mumkin.

Transport tarmog'ining rivojlanishiga turli omillarning ta'sirini o'rganishda natijaviy belgi Y sifatida — xizmatlar hajmi, omil belgilar sifatida esa X_1 - avtotransportlar soni, X_2 - avtomobil transportining yo'lovchi aylanmasi (mln yo'lovchi-km), X_3 - avtomobil transportining yuk aylanmasi hajmi (mln tonna-km), X_4 - aholi soni (yil boshiga, ming kishi) ko'rsatkichlari tanlab olindi.

Ma'lumot sifatida 2019–2024-yillardagi ko'rsatkichlarning qiymatlari tumanlar kesimida olinib, Gretl dasturi yordamida quyidagi 3 ta model yordamida modellashirildi.

1-jadval

Surxondaryo viloyati transport xizmatlari hajmini optimallashtirish uchun Gretl dasturidan olingan regressiya tahlili natijalari¹.

Model 1: Pooled OLS, using 84 observations Included 14 cross-sectional units Time-series length = 6 Dependent variable: Y1					
	Coefficient	Std. Error	t-ratio	p-value	
x1	0.0410660	0.0105593	3.889	0.0002	***
x2	0.250092	0.0236140	10.59	<0.0001	***
x3	-0.305710	0.127117	-2.405	0.0185	**
x4	0.239306	0.0581054	4.118	<0.0001	***
Mean dependent var	152.5251		S.D. dependent var	79.19379	
Sum squared resid	120033.9		S.E. of regression	38.73531	
Uncentered R-squared	0.951496		Centered R-squared	0.769408	
F(4, 80)	392.3362		P-value(F)	1.05e-51	
Log-likelihood	-424.3088		Akaike criterion	856.6175	
Schwarz criterion	866.3408		Hannan-Quinn	860.5262	

1 Muallif ishlanmasi

1-jadvaldan ushbu model ko'rinishi quyidagicha bo'ladi:

$$y=0.0410660x_1+0.250092x_2-0.30571x_3+0.239306x_4 \quad (1)$$

Jarayonni davom ettirish uchun o'zgaras effektlı regressiya modelini tuzamiz:

2-jadval

Surxondaryo viloyati transport xizmatlari hajmini optimallashtirish
uchun Gretl dasturidan olingan o'zgaras effektlı regressiya tahlili².

Model 2: Pooled OLS, using 84 observations					
Included 14 cross-sectional units					
Time-series length = 6					
Dependent variable: Y1					
	Coefficient	Std. Error	t-ratio	p-value	
x1	0.0235983	0.00724823	3.256	0.0018	***
x2	0.285649	0.0791769	3.608	0.0006	***
x3	-0.947869	0.370250	-2.560	0.0128	**
x4	1.63831	0.329335	4.975	<0.0001	***
du_1	-132.973	65.9695	-2.016	0.0479	**
du_2	-219.552	54.0389	-4.063	0.0001	***
du_3	-215.433	45.3884	-4.746	<0.0001	***
du_4	-102.706	34.5648	-2.971	0.0041	***
du_5	-223.468	48.7900	-4.580	<0.0001	***
du_6	-405.533	102.301	-3.964	0.0002	***
du_7	-286.683	61.9921	-4.625	<0.0001	***
du_8	-288.486	70.4291	-4.096	0.0001	***
du_9	-199.687	55.7455	-3.582	0.0006	***
du_10	-274.696	63.4936	-4.326	<0.0001	***
du_11	-107.390	27.6551	-3.883	0.0002	***
du_12	-261.334	55.0114	-4.751	<0.0001	***
du_13	-258.022	56.4598	-4.570	<0.0001	***
du_14	-227.077	58.7236	-3.867	0.0003	***
Mean dependent var	152.5251		S.D. dependent var	79.19379	
Sum squared resid	21121.41		S.E. of regression	17.88914	
R-squared	0.959425		Adjusted R-squared	0.948973	
F(17, 66)	91.80016		P-value(F)	3.74e-39	
Log-likelihood	-351.3343		Akaike criterion	738.6686	
Schwarz criterion	782.4233		Hannan-Quinn	756.2576	
Rho	0.242768		Durbin-Watson	0.988054	

$$y=0.0235983x_1+0.285649x_2-0.947869x_3+1.63831x_4-132.973i_1-219.252i_2-215.433i_3-102.706i_4-223.468i_5-405.533i_6-286.683i_7-288.486i_8-199.687i_9-274.689i_{10}-107.39i_{11}-261.334i_{12}-258.022i_{13}-227.077i_{14} \quad (2)$$

(2) Jarayonni davom ettirish uchun tasodifiy effektlı regressiya modeli tuzildi. (3-jadval).

3-jadval

Surxondaryo viloyati transport xizmatlari hajmini optimallashtirish
uchun Gretl dasturidan olingan tasodifiy effektli regressiya tahlili³

Model 3: Random-effects (GLS), using 84 observations					
Included 14 cross-sectional units					
Time-series length = 6					
Dependent variable: Y1					
	Coefficient	Std. Error	z	p-value	
Const	-87.1915	34.3298	-2.540	0.0111	**
x1	0.0312797	0.00643740	4.859	<0.0001	***
x2	0.312704	0.0530051	5.900	<0.0001	***
x3	-0.774976	0.280966	-2.758	0.0058	***
x4	0.756415	0.196839	3.843	0.0001	***
Mean dependent var	152.5251		S.D. dependent var	79.19379	
Sum squared resid	144319.8		S.E. of regression	42.47349	
Log-likelihood	-432.0476		Akaike criterion	874.0952	
Schwarz criterion	886.2492		Hannan-Quinn	878.9810	
Rho	0.242768		Durbin-Watson	0.988054	
'Between' variance = 1534.46					
'Within' variance = 320.021					
theta used for quasi-demeaning = 0.816719					
Joint test on named regressors -					
Asymptotic test statistic: Chi-square(4) = 149.653					
with p-value = 2.41618e-31					
Breusch-Pagan test -					
Null hypothesis: Variance of the unit-specific error = 0					
Asymptotic test statistic: Chi-square(1) = 110.696					
with p-value = 6.89916e-26					
Hausman test -					
Null hypothesis: GLS estimates are consistent					
Asymptotic test statistic: Chi-square(4) = 12.8005					
with p-value = 0.012293					

$$y = -87.1915 + 0.0312797x_1 + 0.312704x_2 - 0.774976x_3 + 0.756415x_4 \quad (3)$$

R^2 determinatsiya koeffitsiyentining qiymati bu jadvalda yo'q bo'lganligi uchun berilgan ma'lumotlar yordamida hisoblaymiz:

$$R^2 = 1 - \frac{SSR}{SST} \quad (4)$$

Yakuniy natijalar quyidagi jadvalda aks etgan:

2.2.5-jadval

Regressiya tahlili natijalari⁴

№	Model turi	-determinatsiya koeffitsienti	Akaike criterion (AIC)	Schwarz criterion (BIC)	Hannan- Quinn	Xulosa
1	Chiziqli ko'p omilli regressiya modeli	0,769408	856.6175	866.3408	860.5262	Tumanlar o'rtasidagi farqlarni hisobga olmasligi tufayli model transport hajmini to'liq tushuntirmaydi.
2	O'zgarmas effektli model	0,959425	782.4233	738.6686	756.2576	Tumanlarga xos effektlarni hisobga olgan holda eng yuqori moslik va aniqlikni ta'minlaydi.
3	Tasodifiy effektli model	0,7261	886.2492	874.0952	878.981	Korrelyatsiya tufayli tumanlarning heterogenligini to'liq aks ettirmaydi va mos emas.

Yuqoridagi natijalardan ko'rinadiki, o'zgarmas effektli model afzal. Shu sababli o'zgarmas effektli modelni ahamiyatli deb topdik.

Ushbu tadqiqot natijalari Surxondaryo viloyati transport tizimini takomillashtirish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish uchun asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Shunday qilib, panel ma'lumotlar tahlili viloyat miqyosidagi dinamikani o'rganish imkonini berdi. O'zgarmas effektli model tumanlarning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish imkonini yaratdi. Hausman testi natijasi ($\chi^2 = 12,8005$; $p = 0,012293$) mazkur ma'lumotlar uchun o'zgarmas effektli modelni tanlash maqsadga muvofiqligini ko'rsatdi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari Surxondaryo viloyatida transport xizmatlari hajmining shakllanishida hududlar o'rtasidagi farqlarni hisobga olish muhimligini ko'rsatdi. Panel ma'lumotlar asosida tuzilgan modellar orasida o'zgarmas effektli model nisbatan maqbul natijani namoyon etdi. Hausman testi natijasi ham ushbu modelni tanlash maqsadga muvofiqligini tasdiqladi. Ekonometrik baholashga ko'ra, avtotransportlar soni, yo'lovchi aylanmasi va aholi sonining o'zgarishi transport xizmatlari hajmi bilan ijobiy bog'liqlikka ega bo'lgan, yuk aylanmasi esa manfiy koeffitsiyent bilan ifodalangan.

Olingan natijalardan kelib chiqib, transport xizmatlarini rivojlantirishda tumanlarning transport yuklamasi, aholi soni va mavjud transport imkoniyatlarini hisobga olgan holda hududiy yondashuvni kuchaytirish maqsadga muvofiq. Shuningdek, yo'lovchi tashish xizmatlariga talab yuqori bo'lgan hududlarda transport vositalari soni va qatnovlar muntazamligini talabga moslashtirish, yuk tashish yo'nalishlarida esa yo'l infratuzilmasi, tashish masofasi va logistika xarajatlari kabi qo'shimcha omillarni chuqurroq tahlil qilish tavsiya etiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Baltagi, B. H. *Econometric Analysis of Panel Data* / B. H. Baltagi. – 4th ed. – Chichester : John Wiley & Sons, 2008. – 351 p. – URL: <https://bcs.wiley.com/he-bcs/Books?action=index&bcsId=4220&itemId=0470518863>
2. Gujarati, D. N. *Basic Econometrics* / D. N. Gujarati, D. C. Porter. – 5th ed. – New York : McGraw-Hill/Irwin, 2009. – 922 p. – URL: https://books.google.com/books/about/Basic_Econometrics.html?id=zJIDPgAACAAJ
3. Habibullayev, I. *Ekonometrika : darslik* / I. Habibullayev. – Toshkent : Iqtisod-moliya, 2020. – 240 b. – ISBN 978-9943-13-943-5. – URL: <https://irbis.tsue.uz/>
4. Rasulev, D. *Ekonometrika asoslari : o'quv qo'llanma* / D. Rasulev, Sh. Nurullaeva, N. Ro'zmetova, M. Muminova. – Toshkent : Iqtisodiyot, 2019. – 248 b. – URL: <https://ebook.tsue.uz/public/ebooks/ekonometrika-asoslari>
5. Van der Vorst, J. G. A. J. *Developments and Needs for Sustainable Agro-Logistics in Developing Countries* / J. G. A. J. van der Vorst, J. Snels. – Washington, DC : World Bank, 2014. – URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/518411468060560130/pdf/858250WP0Posit00Box382162B00PUBLIC0.pdf>
6. Wooldridge, J. M. *Introductory Econometrics: A Modern Approach* / J. M. Wooldridge. – 6th ed. – Boston : Cengage Learning, 2016. – 789 p. – URL: <https://www.cengage.com/c/introductory-econometrics-6e-wooldridge/9781305270107/>

4 Muallif ishlanmasi

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA SUN'IY INTELLEKT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Bosh muharriri: Mo'minov Baxodir Boltaevich

Bosh muharrir o'rinbosari: Nasimov Rashid

Muharrir: Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Musahhih: Ulug'ova Baxtiniso Norpulatovna

Dizayner: Egamberdiev Elyor

“Raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt” jurnali 23.10.2020-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№1124 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

